

Prema odredbi čl. 194, st.1. Zakona o parničnom postupku parnica počinje teći dostavom tužbe tuženome, tj. 21. IX 1978, a ne, kao što to netočno smatra žalba, stavljanjem prijedloga za izdavanje privremene mjere zabrane isplovljenja broda, niti pak predajom tužbe preporučenom pošiljkom pošti (9. II 1978). Okolnost što je u rješenju općinskog suda od 25. XI 1977. godine naloženo predkaga-telju da u roku od tri mjeseca pokrene pred nadležnim sudom parnicu protiv vlasnika zaplijenjenog broda ne može imati za posljedicu da se tužba podnešena u tom roku smatra podnešenom danom izdavanja privremene mjere, jer je to u suprotnosti s odredbom st.1, čl. 194. ZPP-a. Stoga se ne mogu prihvatiti svi navodi žalbe iznešeni u tom pogledu.

Prvostepeni sud je pravilno ocijenio da nema mjesta preinačenju tužbe i za to naveo pravilne razloge jer po čl. 194, st.2. ZPP-a sud dakako ne mora dopustiti preinačenje ako smatra da preinačenje tužbe ne bi bilo svrsishodno za konačno rješenje ovog spora, a to stoji. Stoga se pozivanje žalbe na ovu odredbu ukazuje neosnovano.

Pravilno je prvostepeni sud ocijenio da o tužbenom zahtjevu stavljenom u ovoj parnici već teče parnica između istih stranaka, jer i u sporu u Bariju i u ovom sporu tužbeni zahtjev upravljen na ispunjenje istog kupoprodajnog ugovora - pa se prema tome očito radi o identičnom sporu, a okolnost što je u tim sporovima jedino invertirana procesna uloga stranaka (ovdašnji tužitelj je tamošnji tuženi, a ovdašnji tuženi je tamošnji tužitelj) pravno nije relevantna, pošto se radi o istim osobama.

V.V.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Presuda br.III PŽ-459/79-2
od 18. XII 1979.

Vijeće: Petar Sremac, mr Veljko Vujović, prof.dr Branko Jakaša

Prijevoz stvari morem - Zastara zahtjeva prema brodaru - Prekluzija - Ako posljednji dan zastarnog roka istječe na dan kad sud ne radi, taj rok istječe prvog narednog za sud radnog dana - Tog dana se može predati tužba i preporučeni pismom - Sve to vrijedi i za prekluzivne rokove

Tužitelj (osiguratelj) kao pravni sljednik (cesionar) primaoca tereta tužbom koju je predao preporučenom poštanskom pošiljkom 2. listopada 1978. potražuje od tuženog

brodara isplatu iznosa: 1) od USA \$ 10.122.- preračunatih u dinare, s 8% kamata od tužbe do isplate s naslova protuvrijednosti neisporučenog tereta u količini od 44,3 tona; 2) Din 58.643,20 spp s naslova povrata vozarine koju je platio za toliki manjak; i 3) Din 14.263,55 spp, s naslova troškova prevrećavanja jednog dijela tereta koji se rasuo iz jutelih vreća za vrijeme prijevoza.

Tuženi brodar stavlja u prvom redu prigovor zastare utemeljen na tvrdnji da je od dana iskrcaja tereta iz broda 1. listopada 1977. godine do dana podnošenja tužbe 2. listopada 1978. godine protekao jednogodišnji zastarni rok iz člana 128. Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova. Podredno se brodar u pogledu merituma stvari protivi tužbenom zahtjevu u cijelosti smatrajući da on ne snosi odgovornost za nastalu štetu zbog neodgovarajuće slabosti ambalaže - jednotkanih jutelih vreća za brašnastu stočnu hranu o čemu tvrdi da je u teretnici stavio primjedbe.

Tužitelj smatra da nije nastupila zastara od 1.X 1977. do predaje tužbe 2.X 1978. iz razloga što je posljednji dan jednogodišnjeg roka 1. X 1978. pao u nedjelju dakle na dan kada sudovi u SR Hrvatskoj po odredbama Zakona o redovnim sudovima SRH ne rade i da zato taj rok ističe prvog idućeg radnog dana kada sudovi rade, tj. 2. X 1978. g, a taj dan je pao u ponedjeljak, pa zato smatra da je tužba predana pošti preporučenim pismom 2. X 1978. podnešena unutar jednogodišnjeg zastarnog roka.

Prvostepeni sud je izveo dokaz pregledom isprava priloženih spisu, pa je nakon provedene javne rasprave donio presudu kojom je u cijelosti odbio tužbeni zahtjev uvažanjem prigovora zastare pozivom na odredbu člana 128. ZUIPB-a. Ovo stoga što se u predmetnom sporu radi o zahtjevu za naknadu štete zbog manjka tereta i što je od 1. IX 1977, kada je teret-iskrcan i predan primaocu, pa do podnošenja tužbe 2. IX 1978. istekao zakonski zastarni rok od jedne godine. Datum 1. IX 1977. nije među stranakama sporan. Prema odredbi čl. 129. ZUIPB-a odredbe Zakona o zastari potraživanja primjenjuju se na potraživanja s naslova iskorištavanja pomorskih brodova ukoliko ZUIPB nije odredio što drugo. To znači da prema odredbi člana 3. ZOZP-a ("Sl.list FNRJ", broj 40/53 i "Sl.list SFRJ", broj 57/64) zastara ovdje nastupa kad istekne posljednji dan zakonom određenog vremena. Na to se prema mišljenju suda nadovezuje odredba bivšeg pravnog pravila § 902. noveliranog UGZ-a jer se radi o obveznom odnosu koji je nastao

prije 1. X 1978, kao dana stupanja na snagu novog Zakona o obligacionim odnosima ("Sl.list SFRJ", broj 29/78). To znači da se ovdje kao kraj zastarnog roka odredjenog ne po tjednima ili mjesecima nego baš po godinama računa tako, da zastara ističe prvog dana odgovarajućeg dana i mjeseca iduće godine, tj. 1. X 1978, jer to po svom imenu ili broju odgovara danu događaja s kojim je počeo teći rok zastare (dakle, s prvim a ne drugim danom u mjesecu). Slijedom toga vrijeme zastare ovdje počinje teći od dana kad je teret predan primaocu, tj. 1. X 1977. godine, a zastara nastupa 1. X 1978. godine, jer taj dan po svome broju odgovara danu događaja s kojim počinje teći vrijeme zastarijevanja. Sve u svemu, po mišljenju prvostepenog suda nikako se ne bi moglo zaključiti da ovdje zastara nije nastupila čak ni prema odredbi čl. 113. Zakona o parničnom postupku, koja se takodjer primjenjuje na rokove za tužbe kod ocjene zastare potraživanja.

Protiv te presude žali se tužitelj i predlaže da se ukine. U žalbi je između ostaloga naveo slijedeće:

Žalba se ulaže temeljem čl. 354. ZPP-a. Naime pobijana presuda uvažila je prigovor zastare te dala obrazloženje za prihvaćanje tog prigovora, navodeći datume kada počinje i ističe zastara, tj. 1. X 1977. do 1978. pozivajući se na čl.113, st.8, te st.1. do 7, kao i čl.112, st. 4. ZPP-a, time da se ta odredba primjenjuje samo na procesno pravne rokove, a ne i na građansko-pravne rokove. Po mišljenju žalitelja to stajalište nije ispravno. Tekst čl. 113. ZPP/77 praktički je identičan s tekstom prijašnjeg čl. 102. starog ZPP-a/56, a tekst čl. 112, st. 4. novog ZPP-a/57 je identičan tekstu st.4, čl. 101. bivšeg ZPP-a/56. Judikatura međjutim ne slijedi takvo shvaćanje. Na primjer:

a) Vrhovni sud Hrvatske u predmetu RLIV-49/66 od 1. VI 1966 (objavljenoj u časopisu "Naša zakonitost" 1966. br.4 na str.325) riješio je: "Propis čl. 101, st.4. ZPP/56 po kome, ako posljednji dan roka pada na državni praznik ili nedjelju ili u neki drugi dan kad sud ne radi, rok ističe prvog narednog radnog dana - odnosi se i na rokove u kojima se po posebnim propisima mora podići tužba (čl. 102, st.7. ZPP-a), dakle i na rokove za podnošenje tužbe iz čl. 120, st.3. OZRO". To se vidi iz priložene fotokopije te načelne rješidbe.

b) Jednako stajalište zauzeo je nekadašnji Vrhovni sud Jugoslavije u svojoj rješidbi UŽ-61/69 od 12. II 1969.

(Objavljenoj u "Zbirci sudskih odluka" za 1969. godinu pod rednim brojem 377 na str.386.)

c) Jednako stajalište zauzeo je u neobjavljenoj odluci Savezni sud u rješidbi GZS-46/75 od 27. VIII 1975.

Prema tome najviši sudovi su već zauzeli stajalište o pitanju kada rok istječe u nedjelju, pa pošto je sada to pitanje regulirano i propisima pokriven je i slučaj iz odredbe st.4, toč.1. ZUIB-a.

U odgovoru na žalbu tuženi predlaže da se žalba odbije, a njemu prizna trošak drugostepenog postupka.

Drugostepeni sud je žalbu uvažio, ukinuo presudu prvostepenog suda i stvar vratio na ponovno raspravljanje, i to iz slijedeći razloga:

Prema stajalištu Višeg privrednog suda Hrvatske, kad posljednji dan zakonskog zastarnog roka pada u nedjelju, na dan državnog praznika ili neki drugi dan kad sud ne radi (u subotu npr. na području SR Hrvatske sudovi ne rade po izričitoj odredbi čl. 30, st. 2. Zakona o redovnim sudovima, "Narodne novine" SR Hrvatske br.5/1977), vjerovniku rok za tužbu istječe protekom prvog idućeg radnog dana. Stoga, u konkretnom sporu o potraživanju iz ugovora o iskorištavanju brodova na moru, vrijeme zastare, prema dužniku-brodaru, počinje teći od dana kad je teret predan, tj. 1. X 1977. g. ali vrijeme zastarjevanja od jedne godine ne istječe 1. X 1978. g, jer je toga dana bila nedjelja, nego prvog idućeg radnog dana, tj. 2. X 1978. godine (ponedjeljak). Budući da je tužba podnešena 2. X 1978. g, slijedi da je zahtjev stavljen u okviru zastarnog vremena od jedne godine propisanog odredbom čl. 123, st. 1. i st. 4, toč. 1. tada važećeg Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova (Sl. list FNRJ, br.25/59 i Sl. list SFRJ, br. 20/69) u kojem je vjerovnik mogao zahtijevati ispunjenje obveze i da zastara nije nastupila.

Nezavisno od iznešenog, per analogiam, primjećuje se, da prema shvaćanju ovog suda izloženo stajalište vrijedi načelno i kod instituta prekluzija gdje sud po službenoj dužnosti pazi na neprekoračivost i neproduživost rokova, pa interpretacijom a maiori ad minus tim više vrijedi kod zastare na koju se sud ne može obazirati ako dužnik nije prigovorio zastaru.

S obzirom da prvostepeni sud zbog zauzetog pravnog stajališta nije raspravljao o meritumu stvari, valjalo je uvažanjem žalbe tužitelja pobijanu presudu ukinuti i stvar vratiti prvostepenom sudu na daljnji postupak, ali se ipak usput primjećuje da bi prema sadašnjem stanju spisa ipak bilo potrebno baš vještačenjem utvrditi u nastavku postupka da li su jednotkane jutene vreće uobičajena adekvatna ambalaža baš za ovakav teret kao što je ovdje u pitanju.

V.V.

B) Odluke stranih sudova i arbitraža

ENGLESKI APELACIONI SUD

Presuda od 1. X 1979.

Vijeće: Lord Denning M.R. i L.J. Waller

The "I Congreso del Partido"

Restriktivna teorija imuniteta suverena - Djelovanje akta iure imperii na obveze suverena iz trgovačkog posla zaključenog iure gestionis - Zaustavljanje sister-shipa

U ovom se sporu radilo o prizivu protiv presude sudca Roberta Goeffa u Prvostepenom sudu Engleske (LLR 1977, 1,5, str.536 i d. i UPPPK br.76, str.65-66) pa u pogledu činjeničnog stanja ne opećajemo ono što je već rečeno kod prikazane presude. U prizivnom stadiju se tuženi vlasnik broda "I Congreso del Partido", Republika Kuba, pozvao na suvereni imunitet iako dopušta da, s obzirom na to što je on vlasnik broda i da je brodar njegovo poduzeće, prema teoriji restriktivnog imuniteta suverena može odgovarati iz svojih trgovačkih poslova. Međutim, smatra da je akt kojim je naredio da se teret brodova "Marble Islands" (čitav) i "Playa Larga" (djelomice, jer je dio već bio iskrcaan) preveze na Kubu odnosno u Viet Nam, iako je već bio plaćen po čileanskom uvozniku (državnom poduzeću za uvoz šećera) IANSA, pokriven suverenim imunitetom za acta imperii. Republika Kuba je naredila iskrcaj tereta izvan Čilea zbog toga, što je iz političkih razloga prekinula sve odnose s novim vojnim režimom u Čileu. Tužitelji su